

Oostzaan, Verlengde Stellingweg
(Gemeente Oostzaan, NH)

Een Archeologisch Bureauonderzoek

Steekproefrapport 2020-10/13

Oostzaan, Verlengde Stellingweg
(Gemeente Oostzaan, NH)

Een Archeologisch Bureauonderzoek

Steekproefrapport 2020-10/13

Oostzaan, Verlengde Stellingweg
(Gemeente Oostzaan, NH)
Archeologisch Bureauonderzoek

Een onderzoek in opdracht van
Qirion B.V.

Steekproefrapport 2020-10/13
ISSN 1871-269X

Auteur: J.S. van der Heul MA (KNA-archeoloog,
actorreg. nr. 7284 0015)
Autorisatie: dr. J. Jelsma (senior KNA-archeoloog/
prospector, actorreg. nr. 3545 3178)

De Steekproef bv werkt volgens de Kwaliteitsnorm
Nederlandse Archeologie 4.1 en SIKB-BRL 4000 en
bij dit onderzoek volgens protocol 4002.
Foto's en tekeningen zijn gemaakt door
De Steekproef, tenzij anders vermeld.

© De Steekproef bv, 27 oktober 2020

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd
en/of openbaar gemaakt zonder bronvermelding.

De Steekproef bv aanvaardt geen aansprakelijkheid
voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing
van de adviezen of het gebruik van de resultaten van
dit onderzoek.

De Steekproef bv Archeologisch Onderzoeks- en
Adviesbureau, Hogeweg 3, 9801 TG Zuidhorn

telefoon	050 – 5779784
internet	www.desteekproef.nl
e-mail	info@desteekproef.nl
kvk	02067214

Inhoud

Samenvatting

Administratieve gegevens van het plangebied

1. Inleiding.....	1
• 1.1 Aanleiding en doel (KNA 4.1: LS01).....	1
• 1.2 Locatie (KNA 4.1: LS01, LS02).....	4
2. Bureauonderzoek (KNA 4.1: LS06).....	5
• 2.1 Bronnen.....	5
• 2.2 Fysische geografie (KNA 4.1: LS04).....	5
• 2.3 Archeologie (KNA 4.1: LS04).....	11
• 2.4 Historische geografie (KNA 4.1: LS03).....	14
3. Conclusies en advies (KNA 4.1: VS07).....	17

Gebruikte bronnen

Lijst van figuren en tabellen

Appendix: I Archeologische periodes

Samenvatting

In opdracht van Qirion B.V is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor een plangebied aan de Verlengde Stellingweg te Oostzaan, gemeente Oostzaan, provincie Noord-Holland. De aanleiding voor het onderzoek is de geplande bouw van een 150/50/10kV onderstation voor Liander in de directe nabijheid van het 380 kV transformatorstation van TenneT. Het plangebied heeft een totale oppervlakte van circa 3,5 hectare. In deze fase van de planontwikkelingen is het exacte inrichtingsplan nog niet bekend. Volgens de opdrachtgever gaan de geplande verstoringsdieptes tot circa drie meter onder het maaiveld. Volgens het bestemmingsplan is geen sprake van een archeologische dubbelbestemming. Archeologisch onderzoek is in dit gebied niet noodzakelijk, echter omdat het bestemmingsplan zeer oud is, heeft de opdrachtgever besloten om een archeologische bureauonderzoek op te laten stellen om te onderzoeken of het plangebied kan worden vrijgesteld van verder archeologisch onderzoek.

Het plangebied aan Verlengde Stellingweg ligt op een ontgonnen veenvlakte van de polder Oostzaan. De oorspronkelijke pleistocene gronden liggen hier op een grote diepte (circa 12 tot 14 meter onder NAP). Door de Holocene opwarming en vernatting van het landschap ontstond er een grote getijdegebied langs de kust. Na het ontstaan van de eerste natuurlijke kustbarrière raakte het achterliggende gebied bedekt met een meters dik pakket veen. Vanaf de middeleeuwen keerde de mens weer terug in het gebied. Bewoning vond plaats op verhoogde huisplaatsen (veenterpen). Met name in een lang lint langs het Zuideinde zijn er meerdere van deze huisplaatsen uit de late middeleeuwen bekend. Vanaf de late middeleeuwen werd het veen ontgonnen vanuit het lintdorp van Oostzaan. In de directe omgeving van het plangebied zijn geen aanwijzingen voor historische bebouwing. Enkele vondsten van kogelpotaardewerk zijn gevonden op circa 250 tot 350 meter ten noordoosten en zuiden van het plangebied.

In de pleistocene ondergrond kunnen mogelijk resten uit de steentijd (paleolithicum tot midden mesolithicum) aanwezig zijn. Deze resten bevinden zich echter op een grote diepte en zullen door de toekomstige bodemingrepen niet worden aangetast. In de periode tussen het midden mesolithicum en de vroege middeleeuwen was het plangebied te nat voor bewoning. Pas vanaf de late middeleeuwen, gelijktijdig met de veenontginningen, keerde de bewoning weer terug. De huisplaatsen in het veen kunnen vlak onder het maaiveld liggen en zijn herkenbaar aan archeologische indicatoren bestaande uit onder anderen aardewerk, bouwmaterialen (zoals baksteen en hout), bot, metaal, houtskool), en antropogene lagen.

Selectie-advies door KNA-archeoloog J.S. van der Heul

Uit het bureauonderzoek blijkt dat er een verwachting is voor archeologische resten uit de late middeleeuwen. In het plangebied zijn echter geen indicatoren voor historische bebouwing en archeologische vondsten. Bewoning in de omgeving concentreerde zich langs het Zuideinde, circa 700 meter ten noorden van het plangebied. Vanuit hier werden de polders (inclusief plangebied) ontgonnen. Omdat er geen aanwijzingen zijn voor een archeologische vindplaats in het plangebied adviseren wij om het plangebied vrij te stellen voor de geplande bodemingrepen tot drie meter onder het maaiveld.

Dit betreft een advies. Als bij toekomstig graafwerk onverhoopt toch archeologische vondsten worden gedaan of archeologische grondsporen worden aangetroffen, dan dient daarvan direct melding te worden gemaakt bij de minister conform de Erfgoedwet 2015, artikel 5.10 & 5.11. Wij adviseren dit te doen bij de gemeente Oostzaan en bij de provinciaal archeoloog.

Administratieve gegevens van het plangebied

Tabel 1: Oostzaan, Verlengde Stellingweg: administratieve gegevens

Provincie	Noord-Holland
Gemeente	Oostzaan
Plaats	Oostzaan
Toponiem	Verlengde Stellingweg
Kaartblad	25E
Centrumcoördinaat plangebied	120.123 / 493.596
Kadastraal perceelnummer	H597
Oppervlakte van het onderzoeksgebied	Circa 3,5 hectare
NAP-hoogte maaiveld	Tussen circa -1,2 meter NAP en -0,3 meter NAP
Bestemmingsplannen	Transformatorstation Oostzaan (vastgesteld 2015-04-15): geen archeologische dubbelbestemming
Huidig grondgebruik	Bos en opslagterrein
Soort onderzoek	Bureauonderzoek
Opdrachtgever	Qirion B.V.
Uitvoerder	De Steekproef B.V.
Bevoegde overheid	Gemeente Oostzaan
Steekproef projectcode	2020-10/13
Onderzoeksmeldingsnummer	4910693100
Datum veldwerk	nvt
Maximale diepte onderzoek	nvt
Beheer en plaats documentatie	De Steekproef bv / Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed / DANS / Provinciaal depot Noord-Holland te Castricum

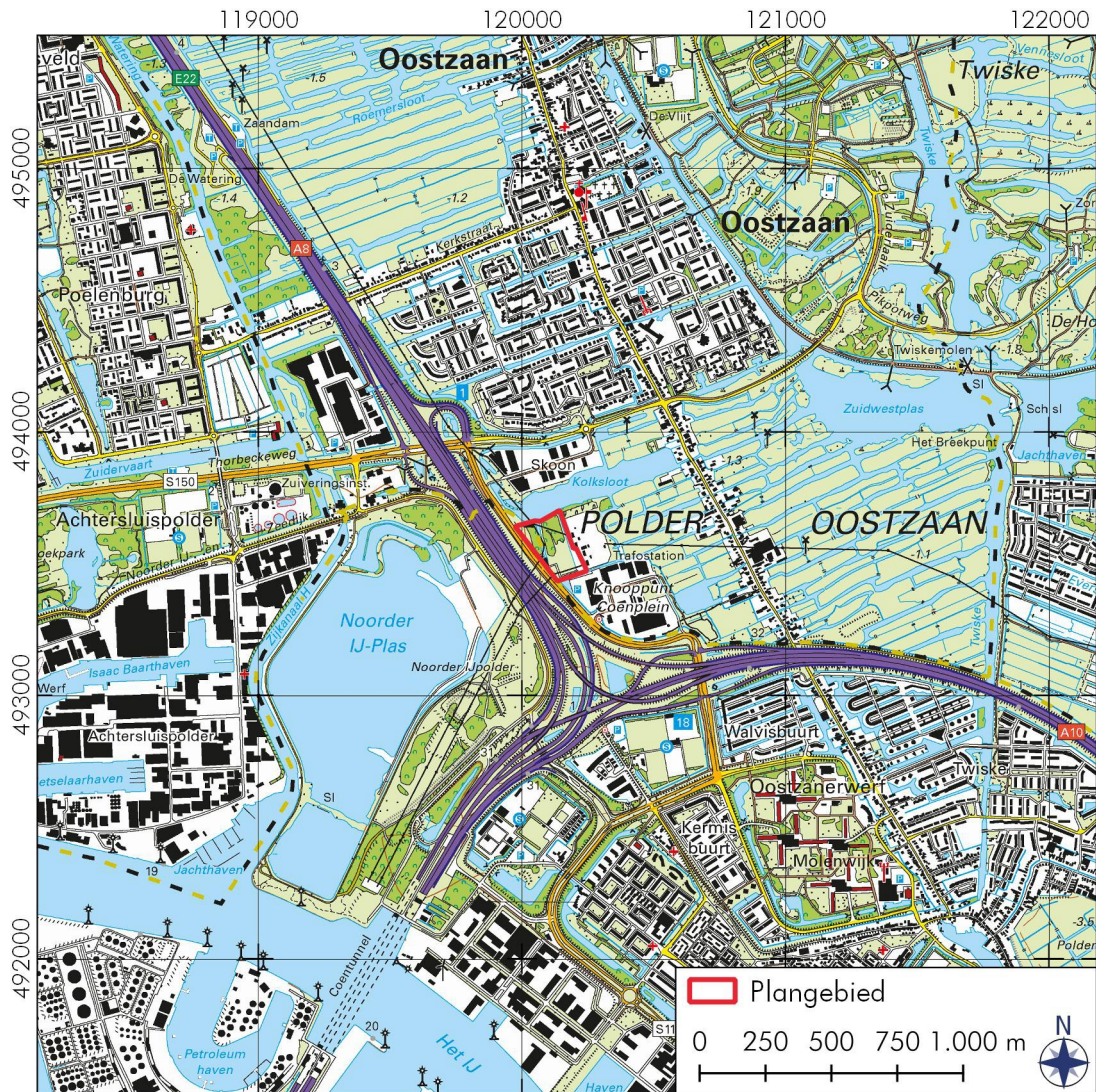
1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel (KNA 4.1: LS01)

In opdracht van Qirion B.V is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor een plangebied aan de Verlengde Stellingweg te Oostzaan, gemeente Oostzaan, provincie Noord-Holland (zie Figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is de geplande bouw van een 150/50/10kV onderstation voor Liander in de directe nabijheid van het 380 kV transformatorstation van TenneT. Het plangebied heeft een totale oppervlakte van circa 3,5 hectare. In deze fase van de planontwikkelingen is het exacte inrichtingsplan nog niet bekend. Volgens de opdrachtgever gaan de geplande verstoringsdieptes tot circa drie meter onder het maaiveld. Gezien de diepte van de ingrepen kunnen deze mogelijk aanwezige archeologische waarden in het plangebied aantasten.

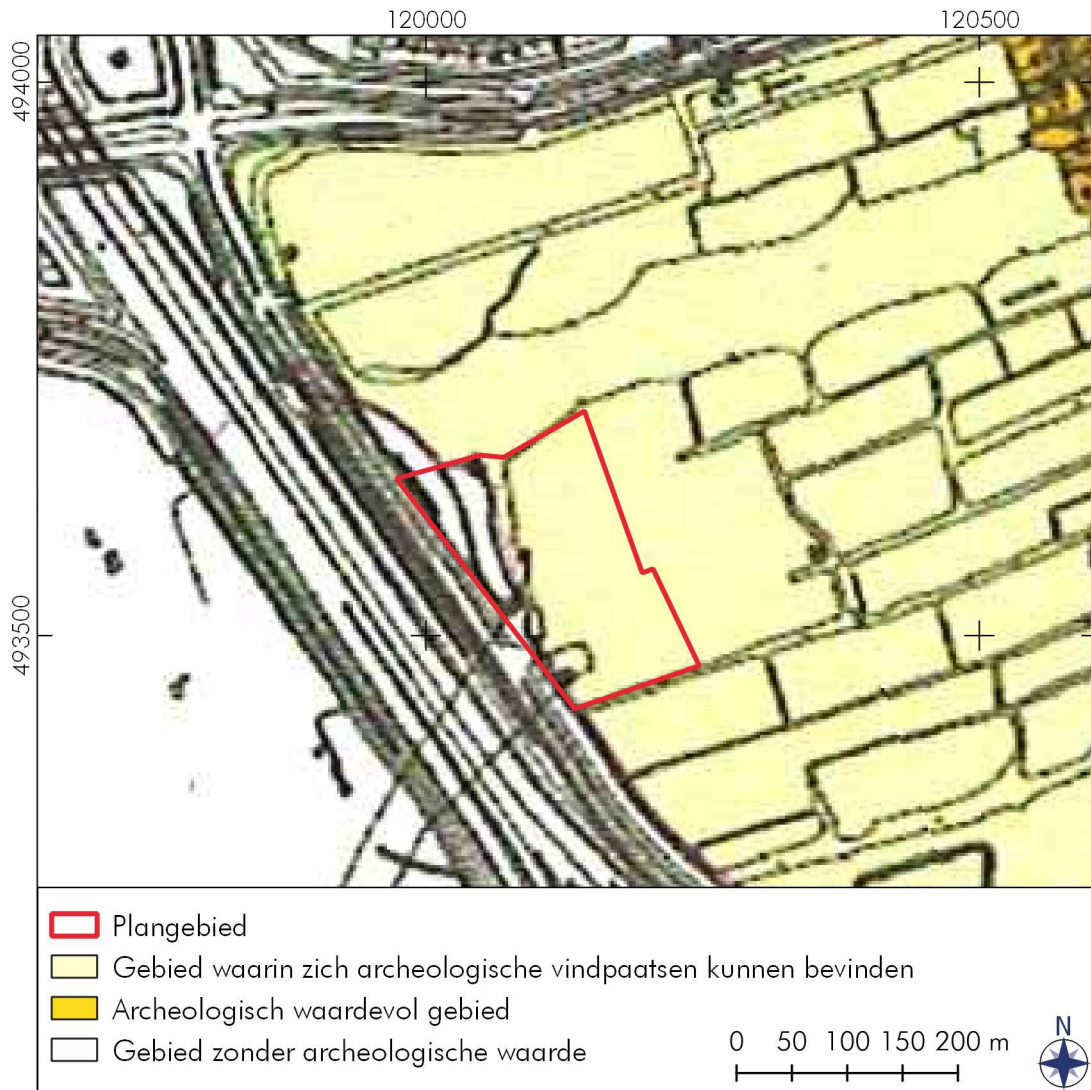
Het plangebied heeft de bestemming "Transformatorstation Oostzaan" (vastgesteld 2015-04-15). Op het bestemmingsplan is geen sprake van een archeologische dubbelbestemming. Op de gemeentelijke beleidskaart ligt het plangebied in een gebied waarin zich archeologische vindplaatsen kunnen bevinden (zie Figuur 2). Archeologisch onderzoek is in dit gebied niet noodzakelijk, echter omdat het bestemmingsplan zeer oud is, heeft de opdrachtgever besloten om een archeologische bureauonderzoek op te laten stellen om te onderzoeken of het plangebied kan worden vrijgesteld van verder archeologisch onderzoek.

Het doel van dit archeologisch bureauonderzoek is om vast te stellen wat de kans is op de aanwezigheid van archeologische waarden. Aan de hand van beschikbare fysisch-geografische, archeologische en historisch-geografische informatie is een archeologisch verwachtingsmodel opgesteld voor het gebied. Op basis van het de archeologische verwachting wordt een advies opgesteld voor eventueel vervolgonderzoek.

Figuur 1: Oostzaan, Verlengde Stellingweg: uitsnede van een topografische kaart. Het plangebied is met de rood aangegeven en ligt in de polder Oostzaan ten westen van Oostzaan en ten oosten van de snelweg A8. Bron: Publieke Dienstverlening op de Kaart (PDOK).

Figuur 2: Oostzaan, Verlengde Stellingweg: uitsnede van de archeologische beleidskaart van de gemeente Oostzaan. Het plangebied ligt in een zone waarin zich archeologische vindplaatsen kunnen bevinden. Het plangebied ligt ten westen van de historische kern (een archeologische waardevol gebied) van Oostzaan. In de bestemmingsplannen heeft het plangebied geen archeologische waarde en is archeologisch onderzoek niet noodzakelijk. Bron: Archeologische beleidskaart gemeente Oostzaan.

1.2 Locatie (KNA 4.1: LS01, LS02)

Het plangebied ligt in de polder Oostzaan ten zuiden van de bewoningskern van Oostzaan. Aan de oostzijde grenst het gebied aan het bestaande transformator station. Verder oostelijk liggen de percelen van de polder Oostzaan en de lintbebouwing van Oostzaan. De noordelijke en westelijke begrenzing van het plangebied bestaat uit de Kolksloot. Verder oostelijk ligt de Verlengde Stellingweg en de snelweg A8. Het noordelijk deel van het plangebied is grotendeels begroeid met bomen. Het zuidelijk deel, een open grasveld, en was tijdelijk in gebruik als werkterrein.

2. Bureauonderzoek (KNA 4.1: LS06)

2.1 Bronnen

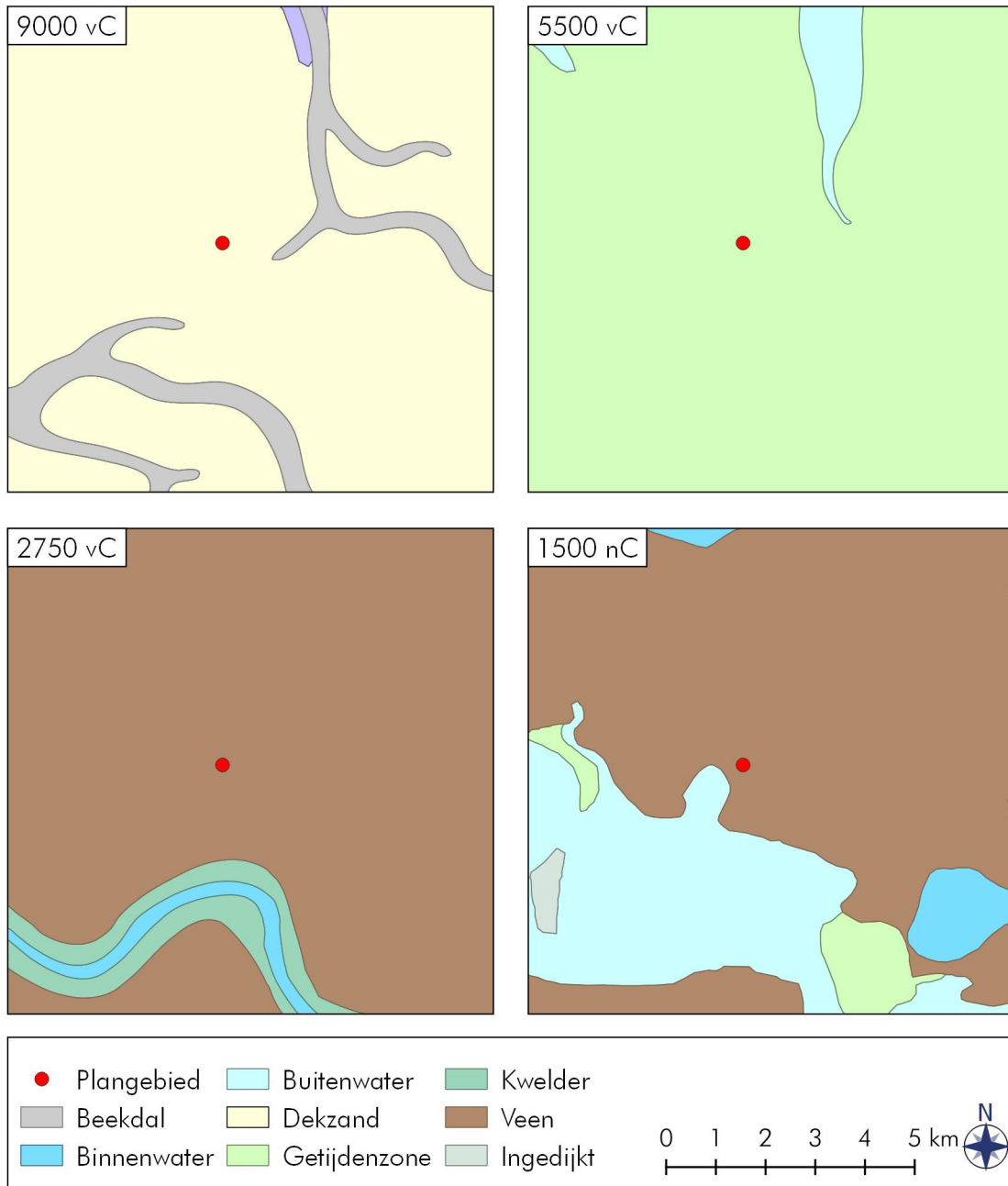
Tijdens het bureauonderzoek is de bestaande relevante kennis van het plangebied verzameld. De gebruikte bronnen voor het onderzoek staan aan het eind van dit rapport. Eén van de bronnen is ARCHIS 3, het archeologisch registratie- en informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Deze databank is toegankelijk voor organisaties die werkzaam zijn in de archeologie. Het bevat een GIS-systeem waarin onder meer een archeologische kaart en aardkundige kaarten geraadpleegd kunnen worden. Een andere bron is Publieke Dienstverlening op de Kaart (PDOK), een dienst van de overheid met open-datasets van actuele geo-informatie.

2.2 Fysische geografie (KNA 4.1: LS04)

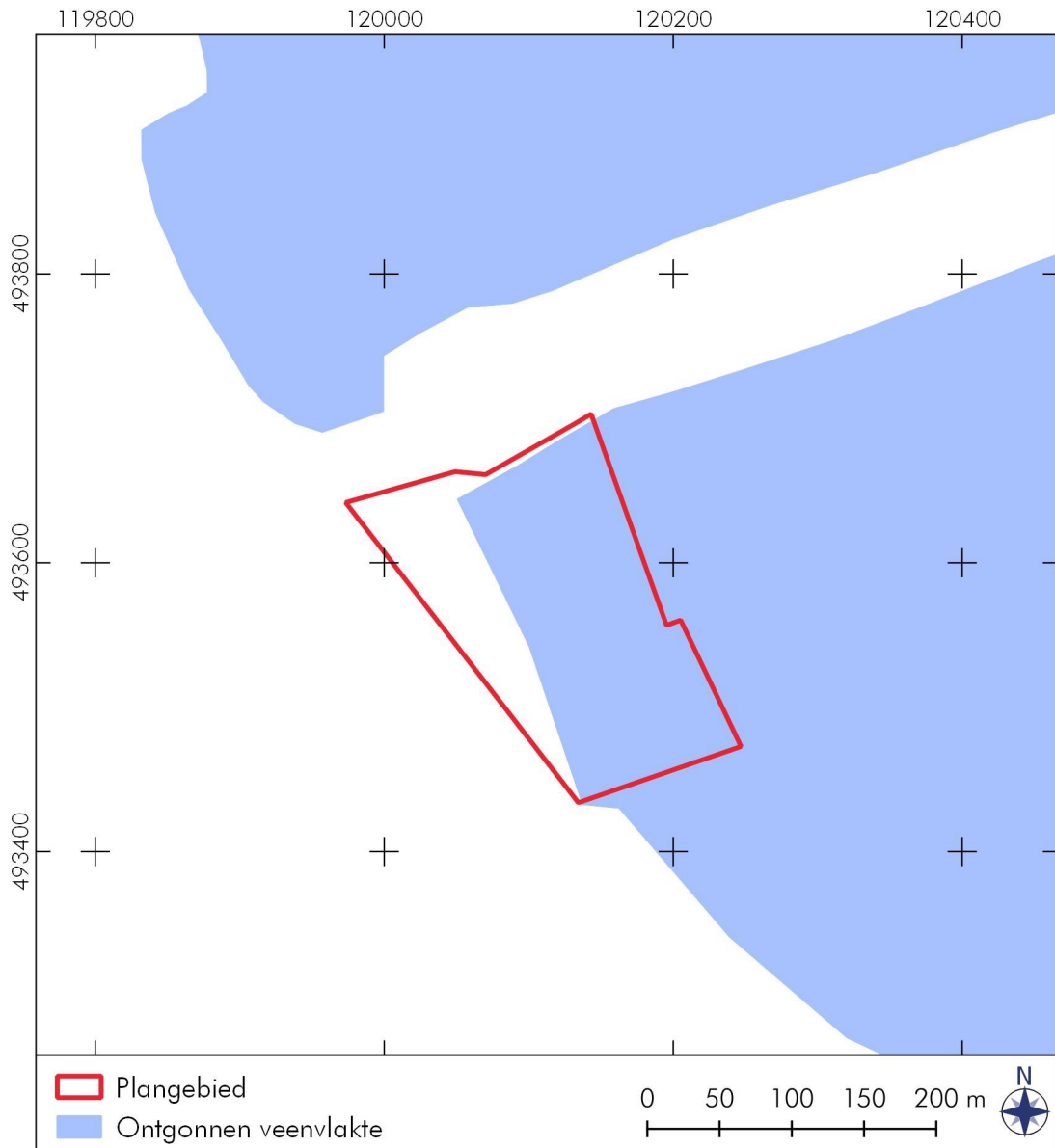
Van oorsprong ligt het terrein in een pleistoceen dekzandgebied. In het toendra-achtige dekzandlandschap trokken de jager-verzamelaars. Door de klimaatverandering in het Holoceen vernatte het landschap in Nederland sterk. Vanaf omstreeks 5500 vC lag het plangebied in de getijdenzone van het Vecht-estuarium en de zee (zie Figuur 3). Nadat dit estuarium dichtslibt raakt de omgeving overgroeid met veen, waardoor het plangebied in een uitgestrekt veenmoeras komt te liggen (zie Figuur 3). Pas in de middeleeuwen, wanneer het Almere zich uitbreidt tot de Zuiderzee en door inbraken hiervan het IJ wordt gevormd, verandert deze situatie (zie 1500 nC, Figuur 3). Op de klei die bij deze zee-inbraken wordt afgezet, wordt het gebied weer bewoond op verhoogde huisplaatsen.

Het plangebied ligt op de geomorfologische kaart in een zone bestaande uit een ontgonnen veenvlakte met of zonder zand en/of klei (codering 2M46, zie Figuur 4). Volgens de Bodemkaart ligt het plangebied op waardveengronden met veenmosveen (codering kVs, zie Figuur 5).

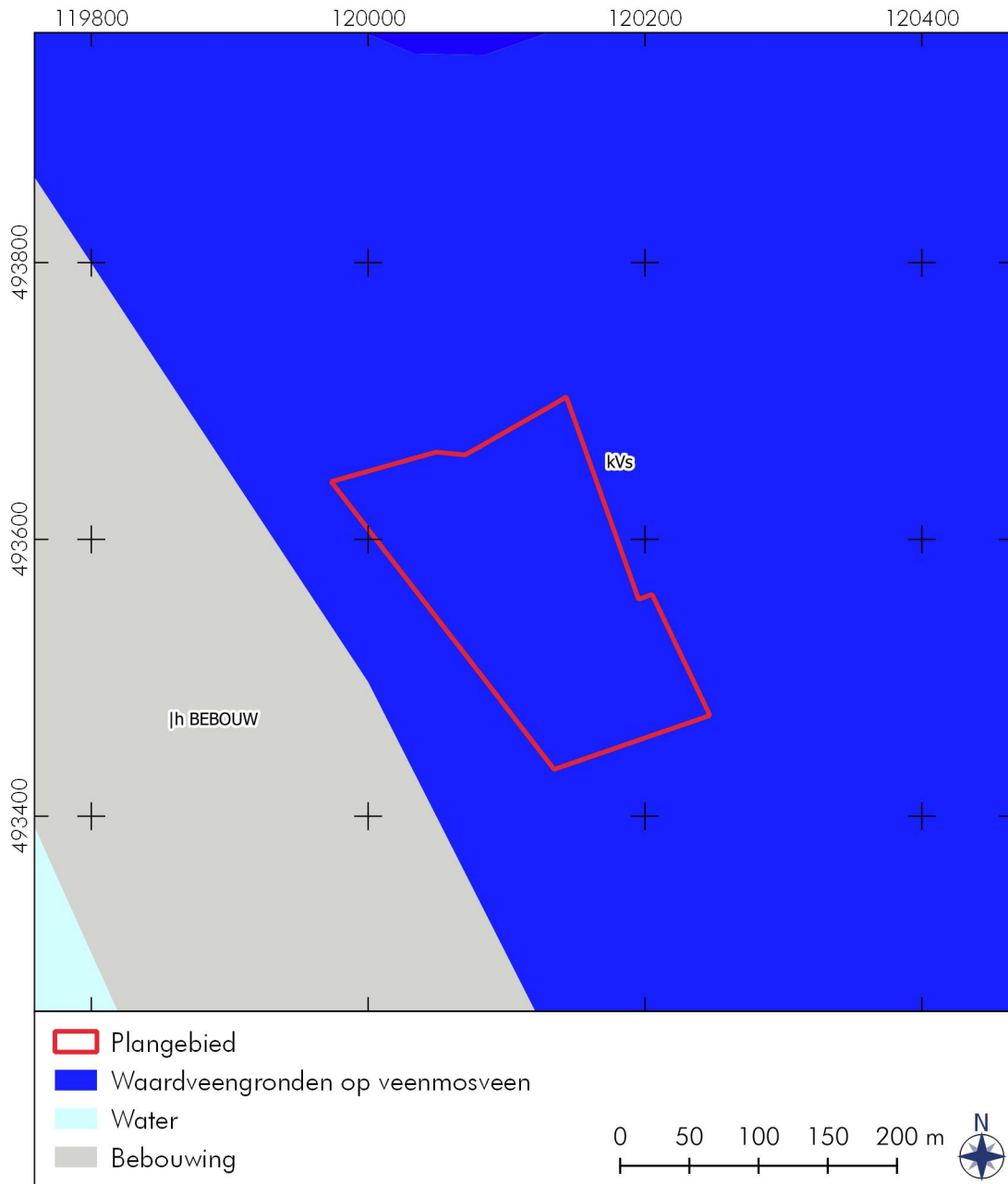
De NAP hoogte in het plangebied ligt tussen de -1,2 meter NAP in het noordelijk deel en -0,3 meter NAP in het zuidelijk deel (zie Figuur 6). Bij het DINO-loket zijn meerdere boringen in en rondom het plangebied bekend. Drie bodemprofielen geven een indicatie van de opbouw van de bodem in het plangebied (locatie: zie Figuur 6, profiel: zie Figuur 7). De top van de bodem bestaat uit een kleiige bouwvoor met daaronder een dik pakket veen tot een diepte van circa 3 meter onder het maaiveld. Onder het veen is er een afwisseling van klei en zand, waarschijnlijk een indicatie van getijdebodems. Of de onderste zandlagen bestaan uit de pleistocene dekzanden is niet duidelijk. De top van de pleistocene ondergrond ligt volgens de reconstructie kaarten op een diepte van 12 tot 14 meter beneden het NAP (niet weergegeven, zie ARCHIS 3).

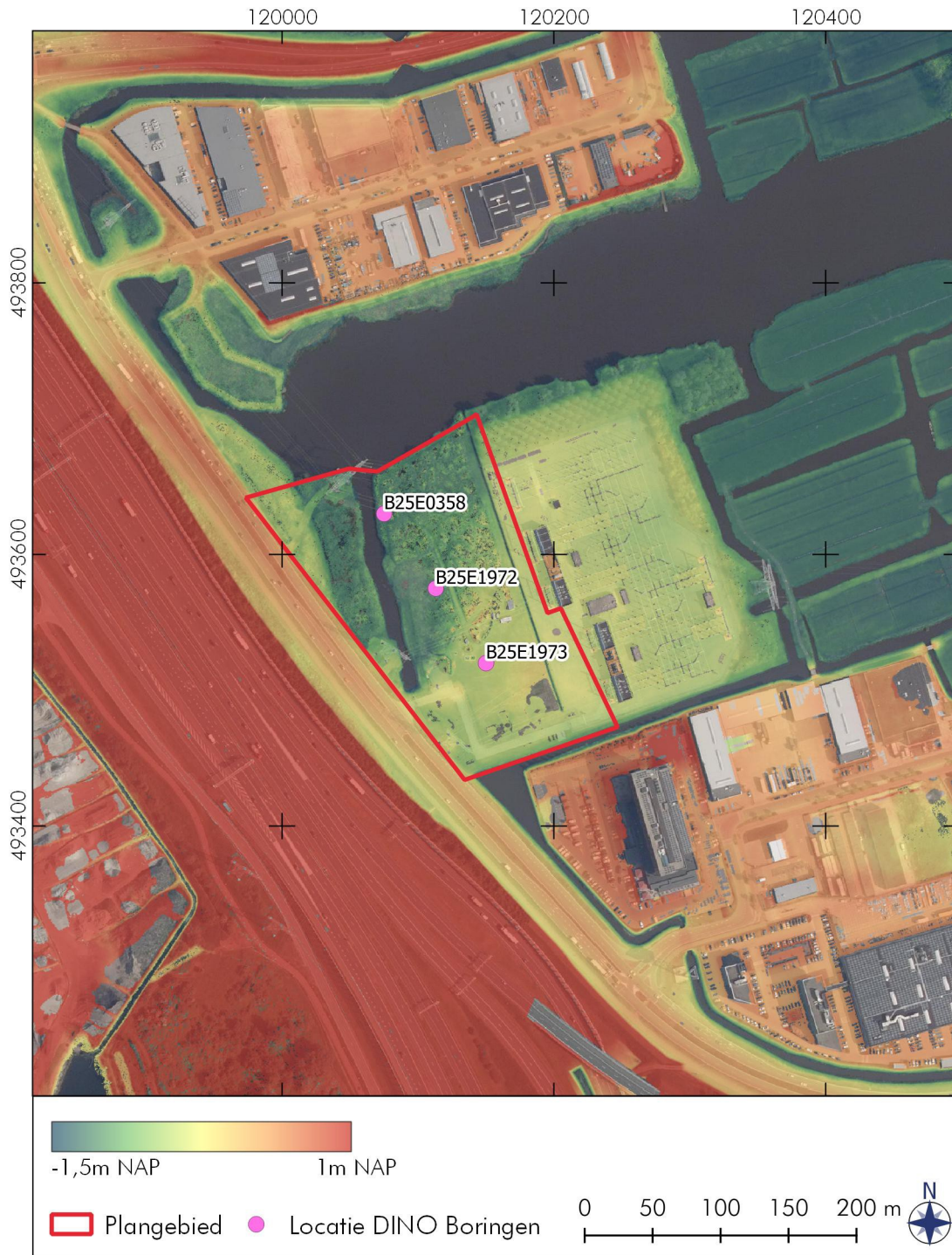
Figuur 3: Oostzaan, Verlengde Stellingweg: uitsnedes van de paleogeografische reconstructies van de Vos en De Vries. De oorspronkelijke pleistocene dekzandgronden in het plangebied zijn vanaf omstreeks 5500 vC bedekt met een getijdenzone van het Vechtestuarium en de zee. In de loop van de tijd slibt het estuarium dicht en raakt het bedekt met veen. Bron: Vos en de Vries 2013.

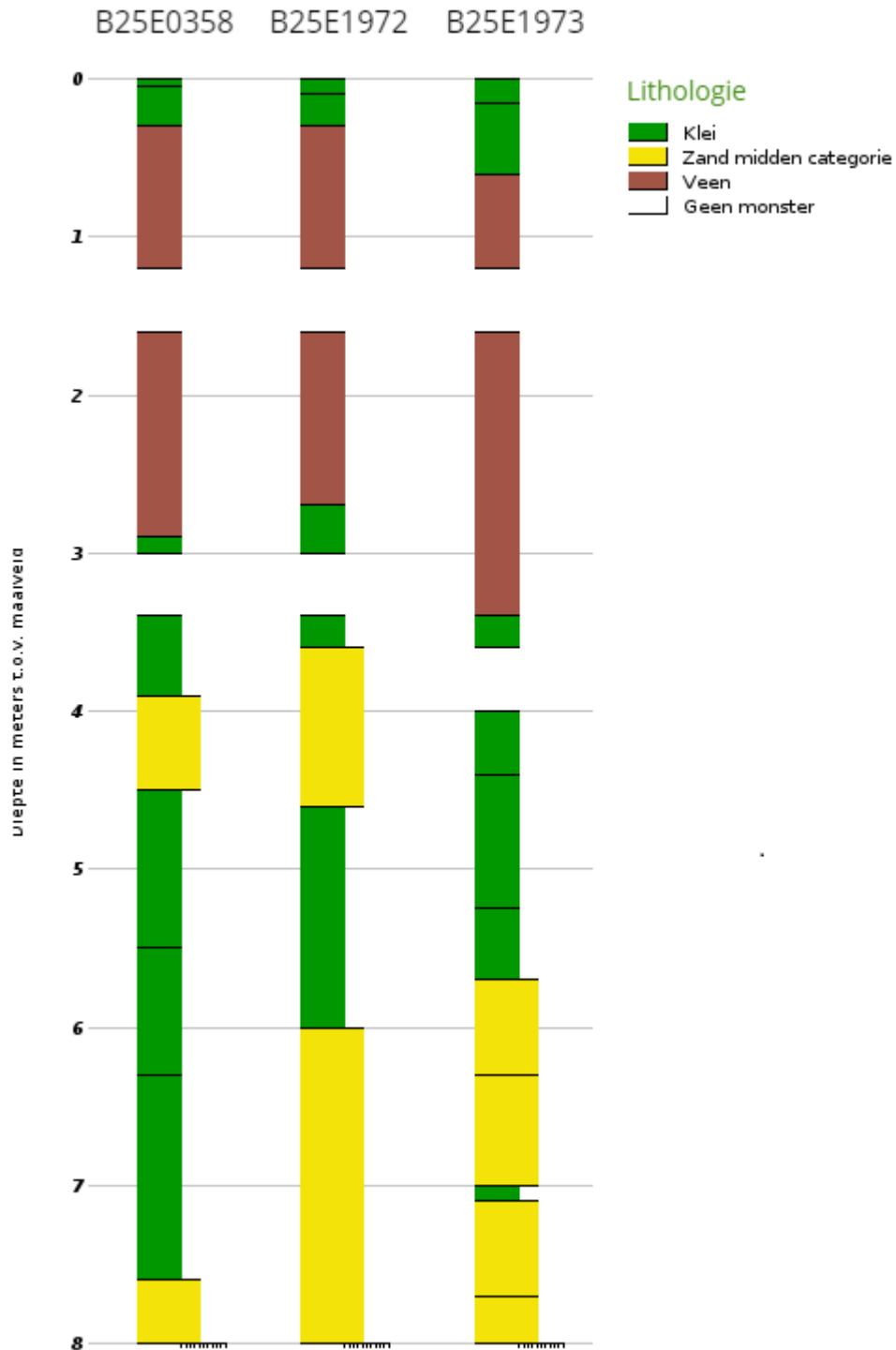
Figuur 4: Oostzaan, Verlengde Stellingweg: geomorfologische kaart van het plangebied en de omgeving. Het plangebied ligt op een ontgonnen veenvlakte. De omliggende witte delen zijn niet gekarteerd. Bron: Publieke Dienstverlening op de Kaart (PDOK).

Figuur 5: Oostzaan, Verlengde Stellingweg: bodemkaart van het plangebied en de omgeving. De bodem in het plangebied bestaat uit waardveengronden op veenmosveen (codering kVs). Bron: Publieke Dienstverlening op de Kaart (PDOK).

Figuur 6: Oostzaan, Verlengde Stellingweg: hoogtekaart van het plangebied en de nabije omgeving inclusief de locatie van de boringen uit het DINO-loket. De hoogte in het plangebied is in het noordelijke deel circa -1,2 meter onder NAP en stijgt in zuidelijke richting naar circa -0,3 meter NAP. Bron: AHN 3 en DINO-loket.

Figuur 7: Oostzaan, Verlengde Stellingweg: bodemprofielen van drie boringen van het DINO-loket (voor de locatie zie Figuur 6). Onder de kleiige bouwvoor bestaat de bodem uit een pakket veen tot circa 3 meter onder het maaiveld. Onder het veen ligt een afwisseling van klei en zand. Bron: DINO-loket.

2.3 Archeologie (KNA 4.1: LS04)

De archeologische waarden die in ARCHIS gemeld zijn en binnen een afstand van circa 700 meter van het plangebied liggen zijn in Tabel 2 en Figuur 8 weergegeven.

Het plangebied ligt binnen onderzoeksmelding (2040910100). Dit onderzoek betreft een bureau- en booronderzoek van RAAP uit 1987. Bij dit onderzoek werden de archeologische waarden, oude huisplaatsen uit de late middeleeuwen tot nieuwe tijd, in de regio van Oostzaan beschreven (Visscher 1987). Veel van deze huisplaatsen zijn later aan de Archeologische Monumentenkaart (AMK) toegevoegd. Op circa 700 tot 800 meter ten noorden en oosten van het plangebied liggen vier AMK-terreinen huisplaatsen (op wierden) daterend uit de late middeleeuwen tot nieuwe tijd (zaaknr.: 5883, 6060, 6062 en 10880, zie Tabel 2 en Figuur 8). Bij het booronderzoek werden in meerdere boringen verspreid door de Polder Oostzaan vondsten gedaan (zie Vondstlocaties Figuur 8). Deze vondsten bestaan voornamelijk uit aardewerkscherven vanaf de late middeleeuwen (kogelpot). Een viertal van deze vondstlocaties liggen op circa de 250 ten noordoosten en 350 meter ten zuiden van het plangebied.

De overige vondstmeldingen (zaaknr.: 2915574100 en 2973254100, zie Tabel 2 en Figuur 8) liggen, respectievelijk, op circa 750 en 650 meter afstand ten oosten van het plangebied nabij de weg Zuideinde. Beide meldingen betreft de vondst van kogelpotaardewerk (en één steengoedscherf) uit de late middeleeuwen.

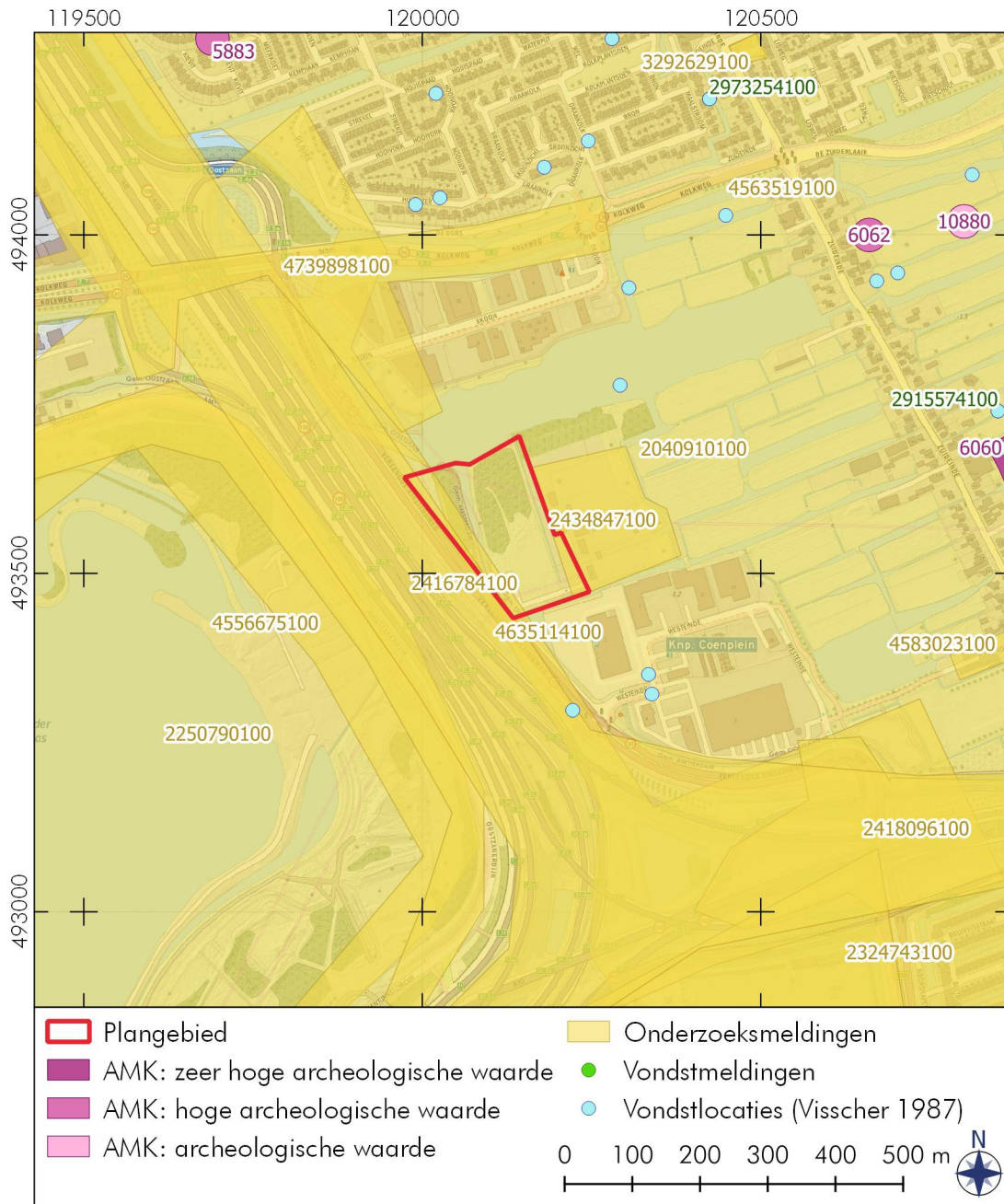
Aan het Zuideinde zijn bij de nummers 116 (4563519100, Hagens 2019) en 204 (4583023100, De Boer 2018) archeologische onderzoeken uitgevoerd waar vanwege de hoge verwachting voor resten vanaf de late middeleeuwen vervolgonderzoek werd geadviseerd.

Direct ten oosten van het plangebied is een bureauonderzoek uitgevoerd voor de uitbreiding van het hoogspanningsstation (2434847100, Dijk 2014). Dit onderzoek grenst direct aan het huidige plangebied. Bij het toenmalige onderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor huisplaatsen in of nabij het plangebied uit de late middeleeuwen. Het plangebied werd daarom vrijgesteld van verder onderzoek.

De overige onderzoeksmeldingen staan in Tabel 2. Een aantal van de rapporten zijn digitaal niet beschikbaar (via ARCHIS, DANS Easy of publicatielijst gemeente Amsterdam). Bij de andere onderzoeken werd vervolgonderzoek niet geadviseerd vanwege de lage archeologische verwachtingen.

Tabel 2: Oostzaan, Verlengde Stellingweg: archeologische waarden rondom het plangebied. Voor de ligging zie Figuur 8. Voor dateringen zie Appendix.

Zaaknr.	Omschrijving	Datering
<i>AMK-terreinen</i>		
5883	Terrein van hoge archeologische waarde, sporen van een huisplaats.	Nieuwe tijd
6060	Terrein van zeer hoge archeologische waarde, sporen van een twee huisplaatsen.	Late middeleeuwen
6062	Terrein van hoge archeologische waarde, sporen van een huisplaats.	Late middeleeuwen – nieuwe tijd
10880	Terrein van archeologische waarde, mogelijk sporen van bewoning.	Late middeleeuwen – nieuwe tijd
<i>Onderzoeksmeldingen</i>		
2040910100	Bureau en booronderzoek Oostzaan. Bij de kartering van het gebied zijn 93 archeologische objecten (oude huisplaatsen) beschreven. Veel vondstlocaties bestaande uit voornamelijk aardwerkscherven (kogelpot) in de boringen. Visscher 1987.	
2250790100	Bureauonderzoek Noorder Ijplas. Lage archeologische verwachting en hoe mate van bodemverstoring. Geen vervolgonderzoek nodig. Alleen samenvatting aanwezig op ARCHIS. Gemeente Amsterdam 2009.	
2324743100	Bureauonderzoek Kadoelen/Oostzanerwef III. Rapport niet beschikbaar. Gemeente Amsterdam 2011.	
2416784100	Bureauonderzoek A7-A8. Rapport niet beschikbaar. Buro de Brug 2013.	
2418096100	Bureauonderzoek Ringweg. Rapport niet beschikbaar. Gemeente Amsterdam 2013.	
2434847100	Bureauonderzoek Verlengde Stellingweg 1. Geen aanwijzing gevonden voor een archeologische vindplaats. Geen vervolgonderzoek geadviseerd. Dijk 2014	
3292629100	Booronderzoek Lisweg/Zuideinde. De archeologische verwachting blijft gehandhaafd. In het kader van de voorgenomen bodemingrepen is vervolgonderzoek niet nodig. Warning 2015.	
4556675100	Bureauonderzoek Warmtenet Zaanstad. Kans op archeologische nederzettingen zeer klein, geen vervolgonderzoek nodig. Blom 2017.	
4563519100	Bureauonderzoek Zuideinde 116. Hoge verwachting voor resten vanaf de late middeleeuwen. Geadviseerd om een veldonderzoek uit te voeren. Hagens 2019.	
4583023100	Booronderzoek Zuideinde 204. Oostzijde cultuurlaag aanwezig, geadviseerd om dit deel niet te verstoren, anders vervolgonderzoek aanbevolen. De Boer 2018.	
4635114100	Bureauonderzoek Corridorstudie Amsterdam-Hoorn. In kaart brengen van archeologische knelpunten voor mogelijke aanpassingen voor de A7-A8. Geadviseerd om de archeologische waardevolle terreinen te vermijden anders aanvullend booronderzoek nodig. Colijn 2018.	
4739898100	Bureauonderzoek AVANT N516 te Zaanstad. Sweco 2019. Onderzoek nog niet afgemeld.	
<i>Vondstmeldingen</i>		
2915574100	Langs een opgebaggerde slootkant zijn in 1964 aardwerkscherven gevonden (kogelpot en een scherp steengoed).	Late middeleeuwen
2973254100	Bij een veldkartering in 1983 zijn twee aardwerk scherven gevonden (kogelpot).	Late middeleeuwen

Figuur 8: Oostzaan, Verlengde Stellingweg: archeologische waarden in de omgeving van het plangebied. De groene stippen zijn locaties van archeologische vondstmeldingen. De blauwe stippen zijn vondstlocaties van (voornamelijk kogelpot aardewerk) van het onderzoek van Visscher uit 1987. De gele terreinen zijn in het verleden archeologisch onderzocht. De terreinen op de Archeologische MonumentenKaart (AMK) zijn met roze en paars weergegeven. Het plangebied is rood omlijnd. Bron: ARCHIS 3.

2.4 Historische geografie (KNA 4.1: LS03)

Vanaf de middeleeuwen (circa 11^e eeuw nC) ontstond Oostzaan als een langwerpig lintdorp bestaande uit de buurschappen Noordeinde, Kerkbuurt en Zuideinde. Het plangebied ligt circa 700 meter ten westen van de historische bebouwing, bestaande uit opgehoogde huisplaatsen, aan het Zuideinde. Vanuit het lintdorp werden de achterliggende polders ontgonnen. De afwatering van de polder vond deels plaats via de Kocksloot/Kolksloot dat uitmeerde in het Barnde Gat, een inham van het IJ. Op de kaart van het Amstelland van Johannes Condet uit 1749 is deze bovengenoemde situatie goed zichtbaar (zie Figuur 9).

In het begin van de 20^e wordt het Barnde Gat ingepolderd tot de Noorder IJ-polder (zie Figuur 10). Rond 1970 wordt ook de snelweg A8 aangelegd ten westen van het plangebied. De Zeedijk weg werd omstreeks deze periode verlegd en ging door het noordwestelijk deel van het plangebied. De bebouwing bleef zich lang het Zuideinde ontwikkelen. Latere nieuwbouw concentreerde zich in de Kerkbuurt, rond de Grote Kerk, en aan de zuidzijde van het Zuideinde (nu ten zuiden van de A10 en vallend onder de gemeente Amsterdam). De Noorder IJ-polder is vanaf 1966 weer afgegraven ten behoeve van de zandwinning voor de aanleg van de A10 en andere bouwprojecten in de omgeving. Hierdoor ontstond de Noorder IJplas.

Op basis van de historische kaarten van het gebied is er geen sprake van (historische) bebouwing in het plangebied.

Figuur 9: Oostzaan, Verlengde Stellingweg: uitsnede van de kaart van Amstelland van Johannes Condet uit 1749. Het plangebied (rode vlak) ligt ten zuiden van de Kock Sloot, de latere Kolkslot. Historische bebouwing is niet aanwezig in het plangebied. Deze strekt zich uit ten oosten van het plangebied langs de Oost Gouw/Zuideinde (Zuyd Eynde).

Figuur 10: Oostzaan, Verlengde Stellingweg: uitsneden van historisch-topografische kaarten uit 1885, 1915, 1965 en 1970. Het plangebied ligt ten zuiden van de Kolk-sloot tussen de Zeedijk in het westen en het bebouwingslint aan (oost) Gouw, later Zuideinde ten oosten. Eind jaren zestig / begin jaren zeventig werd de snelweg A8 aangelegd ten westen van het plangebied en werd de Zeedijk verlegd door het noordwesten van het plangebied. Sporen van (historische) bebouwing zijn niet aanwezig op de kaarten. Bron:Topotijdreis.

3. Conclusies en advies (KNA 4.1: VS07)

belangrijkste resultaten

Het plangebied aan Verlengde Stellingweg ligt op een ontgonnen veenvlakte van de polder Oostzaan. De oorspronkelijke pleistocene gronden liggen hier op een grote diepte (circa 12 tot 14 meter onder NAP). Door de Holocene opwarming en vernatting van het landschap ontstond er een grote getijdegebied langs de kust. Na het ontstaan van de eerste natuurlijke kustbarrière raakte het achterliggende gebied bedekt met een meters dik pakket veen. Vanaf de middeleeuwen keerde de mens weer terug in het gebied. Bewoning vond plaats op verhoogde huisplaatsen (veenterpen). Met name in een lang lint langs het Zuideinde zijn er meerdere van deze huisplaatsen uit de late middeleeuwen bekend. Vanaf de late middeleeuwen werd het veen ontgonnen vanuit het lintdorp van Oostzaan. In de directe omgeving van het plangebied zijn geen aanwijzingen voor historische bebouwing. Enkele vondsten van kogelpot aardewerk zijn gevonden op circa 250 tot 350 meter ten noordoosten en zuiden van het plangebied.

archeologisch verwachtingsmodel

In de pleistocene ondergrond kunnen mogelijk resten uit de steentijd (paleolithicum tot midden mesolithicum) aanwezig zijn. Deze resten bevinden zich echter op een grote diepte en zullen door de toekomstige bodemingrepen niet worden aangetast. Een verwachting voor deze periode wordt daarom niet opgesteld.

In de periode tussen het midden mesolithicum en de vroege middeleeuwen was het plangebied niet geschikt voor bewoning. Pas vanaf de late middeleeuwen, gelijktijdig met de veenontginningen, keerde de bewoning weer terug. De huisplaatsen in het veen kunnen vlak onder het maaiveld liggen en zijn herkenbaar aan archeologische indicatoren bestaande uit onder anderen aardewerk, bouwmaterialen (zoals baksteen en hout), bot, metaal, houtskool), en antropogene lagen.

Tabel 3: Oostzaan, Verlengde Stellingweg: specificatie archeologische verwachting.

datering:	Late middeleeuwen tot nieuwe tijd
complextype:	huisplaatsen
omvang:	onbekend, mogelijke enkele tientallen meters
diepteligging:	onder het maaiveld in (antropogeen opgebrachte) kleilagen
gaafheid en conservering:	onbekend
locatie:	overal mogelijk
uiterlijke kenmerken:	archeologische indicatoren (o.a. aardewerk, bouwmaterialen zoals baksteen en hout, bot, metaal, houtskool), antropogene lagen)
mogelijke verstoringen:	afgravingen

Selectie-advies door KNA-archeoloog J.S. van der Heul

Uit het bureauonderzoek blijkt dat er een verwachting is voor archeologische resten uit de late middeleeuwen. In het plangebied zijn echter geen indicatoren voor historische bebouwing en archeologische vondsten. Bewoning in de omgeving concentreerde zich langs het Zuideinde, circa 700 meter ten noorden van het plangebied. Vanuit hier werden de polders (inclusief plangebied) ontgonnen. Omdat er geen aanwijzingen zijn voor een archeologische vindplaats in het plangebied adviseren wij om het plangebied vrij te stellen voor de geplande bodemingrepen tot drie meter onder het maaiveld.

Dit betreft een advies. Als bij toekomstig graafwerk onverhoopt toch archeologische vondsten worden gedaan of archeologische grondsporen worden aangetroffen, dan dient daarvan direct melding te worden gemaakt bij de minister conform de Erfgoedwet 2015, artikel 5.10 & 5.11. Wij adviseren dit te doen bij de gemeente Oostzaan en bij de provinciaal archeoloog.

Gebruikte bronnen

AHN-Viewer. www.AHN.nl. Actueel Hoogtebestand Nederland. Rijkswaterstaat, Adviesdienst Geo-informatie en ICT.

Boer, de, A. 2018. *Bureau voor Archeologie Rapport 603. Zuideinde 204, Oostzaan, gemeente Oostzaan: een inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende fase.* Bureau voor Archeologie Rapport 603. Bureau voor Archeologie, Utrecht

Blom, J. 2017. *Archeologisch onderzoek Zaandam Warmtenet (gemeentes Zaanstad en Amsterdam).* SWECO Archeologische Rapport 2113. Sweco, Rotterdam.

Centraal Archeologisch Archief (CAA) en Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) [Archis3].

Colijn, J.E. 2018. *Bureauonderzoek MER MIRT Verkenning Corridorstudie Amsterdam-Hoorn.* Antea Group Archeologie 2018/141. Antea Group Archeologie, Oosterhout.

Dijk, D.A. 2014. *Oostzaan, Verlengde Stellingweg 1 (Gemeente Oostzaan, NH.) Een Archeologisch Bureauonderzoek.* Steekproefrapport 2014-02/14Z. De Steekproef, Zuidhorn.

DINO-loket. www.dinoloket.nl

Gemeente Oostzaan. *Nota Archeologie Oostzaan 2011.*

Hagens, D. 2019. *Archeologische bureauonderzoek, Zuideinde 116 te Oostzaan.* Aeres Milieu proectnummer AM17321. Aeres Milieu Roermond

Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 4.1 www.SIKB.nl. Centraal College van Deskundigen Archeologie, 2018.

Opentopo. www.opentopo.nl

Publieke Dienstverlening op de Kaart. www.pdok.nl

Topotijdreis. www.topotijdreis.nl

Visscher, H.C.J. 1987. *Archeologische waarden in de ruilverkaveling waterland V. Oostzaan / De Haal.* RAAP Rapport 11. RAAP, Amsterdam.

Vos, P. & S. de Vries., 2013. *Paleogeografische Kaarten van Nederland, tweede generatie (versie 2.0).* Op 11 april 2014 gedownload van www.archeologieinnederland.nl. Deltares, Utrecht.

Warning, S. 2015. *Plangebied Lisweg/Zuideinde in Oostzaan, gemeente Zaanstad; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkennende fase).* RAAP Notitie 5152. RAAP, Weesp.

Lijst van figuren en tabellen

Figuren

- 1 Topografische kaart
- 2 Gemeentelijke beleidskaart
- 3 Paleogeografische kaarten
- 4 Geomorfologische kaart
- 5 Bodemkaart
- 6 Hoogtekaart met DINO locatie
- 7 Bodemprofiel DINO boringen
- 8 ARCHIS kaart
- 9 Uitsnede Kaart van Amstelland
- 10 Historische-topografische kaarten

Tabellen

- 1 Administratieve gegevens
- 2 Archeologische waarden rondom het plangebied
- 3 Specificatie archeologische verwachting

Appendix I: Archeologische periodes

paleolithicum:		ijzertijd:	
paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP	ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP	ijzertijd midden:	500 - 250 vC
paleolithicum laat:	35.000 BP - 8.800 vC	ijzertijd laat:	250 - 12 vC
paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP		
paleolithicum laat B:	18.000 BP - 8.800 vC	romeinse tijd:	
		romeinse tijd vroeg:	12 vC - 70 nC
mesolithicum:		romeinse tijd vroeg A:	12 vC - 25 nC
mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC	romeinse tijd vroeg B:	25 - 70 nC
mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC	romeinse tijd midden:	70 - 270 nC
mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC	romeinse tijd midden A:	70 - 150 nC
		romeinse tijd midden B:	150 - 270 nC
neolithicum:		romeinse tijd laat:	270 - 450 nC
neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC	romeinse tijd laat A:	270 - 350 nC
neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC	romeinse tijd laat B:	350 - 450 nC
neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC		
neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC	middeleeuwen:	
neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC	middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC	middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC	middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
		middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
brons tijd:		middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
brons tijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC	middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
brons tijd midden:	1.800 - 1.100 vC		
brons tijd midden A:	1.800 - 1.500 vC	nieuwe tijd:	
brons tijd midden B:	1.500 - 1.100 vC	nieuwe tijd vroeg:	1.500 - 1.650 nC
brons tijd laat:	1.100 - 800 vC	nieuwe tijd midden:	1.650 - 1.850 nC
		nieuwe tijd laat:	1.850 - heden
pleistoceen:	2,5 miljoen - 10.000 BP		
elsterien	475.000 - 410.000 BP		
saalien	200.000 - 130.000 BP		
weichselien	116.000 - 10.000 BP		
holoceen:	10.000 - heden		
vC	= voor Christus		
nC	= na Christus		
BP	= before present; present = 1950		

Algemeen

Steentijd (tot 2000 vC)

De steentijd is opgedeeld in het paleolithicum, mesolithicum en neolithicum. Het paleolithicum (oude steentijd) wordt vooral gekenmerkt door de ijstijden. Na het laatpaleolithicum verbeterd het klimaat. Vindplaatsen uit het late paleolithicum zijn vooral te herkennen aan concentraties vondstmateriaal (bewerkt en/of verbrand vuursteen, houtskool) met weinig en moeilijk te herkennen grondsporen zoals kuilen, paalgaten en houtskoolconcentraties die mogelijk wijzen op haardplaatsen.

Vondsten uit het mesolithicum of midden steentijd, gekenmerkt door sporen en vondsten van rondtrekkende jagers en verzamelaars, bestaan voornamelijk uit bewerkt vuursteen, verbrande hazelnootdoppen en houtskoolfragmenten. Mesolithische grondsporen zijn vooral oppervlakte-haarden en haardkuilen. In een natte omgeving kunnen ook werktuigen van gewei of hout bewaard zijn gebleven. Voorbeelden hiervan zijn gewebijlen, bogen, visfuiken, etc.

In het neolithicum (nieuwe steentijd) werden dieren gehouden en in het neolithicum werd eveneens akkerbouw bedreven. Grondsporen uit deze periode kunnen bestaan uit paalgaten van bijvoorbeeld boerderijen, resten van beschoeiingen, greppels, (afval)kuilen en haardplaatsen. Aardewerk komt in deze tijd voor, evenals bewerkt (vuur)steen en geslepen bijlen.

Metaaltijden (2000-12 vC)

In de bronstijd en ijzertijd kwam bemesting en wisselbouw binnen de akkerbouw voor.

Sporen uit de bronstijd en ijzertijd kunnen bestaan uit kuilen, paalgaten van boerderijplattengronden, bijgebouwen of spiekers, waterkuilen of -putten, erf- of akkerafscheidingen en sporen van akkerbewerking zoals de kruiselings getrokken voren van een eergetouw. Houtskool kan duiden op de aanwezigheid van haarden voor voedselbereiding of het bakken van aardewerk. Ook kunnen er restanten gevonden worden die duiden op metaalbewerking, zoals stukken ovenwand, brons- of ijzerslakken, sintels, mallen, smeltkroezen, metaal bedoeld voor omsmelten, etc.

Vondsten kunnen verder bestaan uit bijvoorbeeld metalen voorwerpen of voorwerpen van aardewerk zoals vaatwerk, maar ook slingerkogels, rammelaars, spinklosjes en weefgewichten.

Romeinse tijd (12 vC-450 nC)

In de romeinse tijd vormde de Rijn de noordelijke grens van het romeinse rijk. Langs deze grens, de *limes*, werden grensposten, nederzettingen en wegen gebouwd. In het noorden van Nederland zijn ook romeinse vondsten gedaan, maar dit zijn voornamelijk losse vondsten als romeinse munten, mantelspelden en scherven romeins aardewerk.

Middeleeuwen en nieuwe tijd (450 nC-heden)

Na een afname in de bevolkingsdichtheid aan het einde van de romeinse tijd en de periode erna, steeg deze weer in het begin van de middeleeuwen. Vondsten uit de middeleeuwen en later bestaan voornamelijk uit scherven aardewerk, waaronder importaardewerk, munten en metalen voorwerpen (zoals mantelspelden, spijkers), resten van aardewerkproductie, metaalbewerking, wolbewerking etc. Belangrijke gebouwen (bijvoorbeeld kerken en borgen) werden van baksteen / kloostermoppen gebouwd.